

(วารสารตำรวจ โดย สมฤดี ธัญญสิริ รองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง)

“ขาดราชการ” ความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง...ลงโทษได้โดยไม่ต้องตั้งกรรมการสอบสวน

เป็นที่ทราบกันดีในวงราชการว่า... ข้าราชการต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้ และการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร ถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งมีโทษร้ายแรงถึงขนาดปลดออกหรือไล่ออกจากราชการเลยทีเดียว

แต่ในปัจจุบัน ก็ยังพบว่ามีข้อพิพาทจำนวนมากไม่น้อยที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครอง ด้วยเหตุข้าราชการถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง เพราะละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องน่าเสียดาย... ที่ต้องทิ้งอนาคตทางราชการไปเพราะเหตุดังกล่าว

วารสารตำรวจฉบับนี้... ผู้เขียนได้นำตัวอย่างคดีเกี่ยวกับการละทิ้งหน้าที่ราชการของข้าราชการตำรวจมาเสนอเพื่อเป็นอุทาหรณ์ให้ตระหนักถึงโทษและเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการทางวินัย

คดีนี้... เป็นเรื่องราวของดาบตำรวจนายหนึ่ง (ดาบตำรวจ ส.) ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาการณ์ประจำจุดบ้านพักบุคคลสำคัญ ช่วงเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๖.๐๐ นาฬิกา ตั้งแต่วันที่ ๑ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ต่อมา ดาบตำรวจ ส. ถูกกล่าวหาว่าไม่ไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ตั้งแต่วันที่ ๖ ถึงวันที่ ๒๒ มิถุนายน รวมเป็นเวลา ๑๗ วัน เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงจากรายงานประจำวันราชการว่าเมื่อหัวหน้าชุดตรวจไปตรวจ ณ จุดตรวจบ้านพักบุคคลสำคัญ ไม่พบดาบตำรวจ ส. อยู่ปฏิบัติหน้าที่ประจำ ณ จุดตรวจดังกล่าว

ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง โดยคณะกรรมการฯ ได้ทำการสืบสวนข้อเท็จจริงจากรายงานประจำวันราชการของหัวหน้าชุดตรวจ ซึ่งได้ไปตรวจและไม่พบดาบตำรวจ ส. มาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจคนอื่นที่ได้รับมอบหมายให้ประจำจุดตรวจเดียวกับดาบตำรวจ ส. ซึ่งต่างยืนยันว่าไม่พบดาบตำรวจ ส. มาปฏิบัติหน้าที่ประกอบกับดาบตำรวจ ส. ไม่มีพยานหลักฐานมายืนยันว่าตนเองได้ไปปฏิบัติหน้าที่ประจำจุดตรวจบ้านพักบุคคลสำคัญตามที่ได้รับมอบหมายในวันดังกล่าว คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาพยานเอกสารและพยานบุคคลแล้วเห็นว่าดาบตำรวจ ส. กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา ๗๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และไม่สามารถติดต่อหรือติดตามตัวได้ สมควรลงโทษไล่ออกจากราชการ และได้รายงานผลต่อผู้บังคับการตำรวจนครบาลซึ่งพิจารณาแล้วเห็นพ้องด้วยจึงมีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ

ดาบตำรวจ ส. ได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อ ก.ตร. แต่ ก.ตร. ไม่ได้พิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ดาบตำรวจ ส. เห็นว่าคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยก่อน และตนมิได้ขาดราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเกินกว่า ๑๕ วัน วันที่ไม่มาปฏิบัติราชการเนื่องจากเจ็บป่วย และได้รายงานผู้บังคับบัญชาให้ทราบแล้ว อีกทั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงไม่มีอำนาจวินิจฉัยหรือให้ความเห็นใด ๆ ตามกฎหมาย เพราะมีหน้าที่สืบสวนข้อเท็จจริงเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยต่อไปเท่านั้น และหากแม้ว่าตนจะได้กระทำผิดตามที่ถูกกล่าวหาจริง โทษก็ไม่ควรถึงกับไล่ออกจากราชการ

ดาบตำรวจ ส. จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษดังกล่าว

ข้ออ้างและเหตุผลของผู้ฟ้องคดีจะรับฟังได้หรือไม่ และผลของคดีจะเป็นอย่างไร ?
มีประเด็นที่ศาลวินิจฉัยตามลำดับ ดังนี้

ประเด็นแรก ผู้ฟ้องคดีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเกิน ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุอันสมควรจริงหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงได้ดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงโดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานและรับฟังพยานบุคคลโดยรอบคอบและเหมาะสมแล้ว โดยได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากรายงานประจำวันราชการซึ่งหัวหน้าชุดตรวจไม่พบผู้ฟ้องคดีอยู่ปฏิบัติหน้าที่ประจำวัน จุดตรวจดังกล่าวในวันที่ได้รับมอบหมาย และได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากหัวหน้าชุดตรวจซึ่งมีบันทึกข้อความรายงานต่อผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลเกี่ยวกับการเดินทางไปตรวจสอบกำลังและความพร้อมของเจ้าหน้าที่รักษาการณที่บ้านพักบุคคลสำคัญดังกล่าว พบว่าผู้ฟ้องคดีไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และได้สอบปากคำพยานบุคคลที่เป็นข้าราชการตำรวจหลายนายซึ่งได้รับมอบหมายให้ประจำจุดตรวจเช่นกันว่า เมื่อปฏิบัติหน้าที่เสร็จแล้วได้อยู่รอผู้ฟ้องคดีแต่ไม่พบผู้ฟ้องคดีมาปฏิบัติหน้าที่โดยพยานบุคคลทุกรายต่างยืนยันว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้ไปปฏิบัติหน้าที่รักษาการณประจำจุดตรวจบ้านพักบุคคลสำคัญตามที่ได้รับมอบหมาย ส่วนผู้ฟ้องคดีเองก็ไม่มีพยานหลักฐานยืนยันได้ว่าตนได้ไปปฏิบัติหน้าที่ประจำจุดตรวจจริง

ข้อเท็จจริงจึงรับฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ไปปฏิบัติหน้าที่รักษาการณประจำจุดตรวจบ้านพักบุคคลสำคัญตามที่ได้รับมอบหมายตั้งแต่วันที่ ๖ ถึงวันที่ ๒๒ มิถุนายน **จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเกินกว่า ๑๕ วัน**

ในส่วนเหตุผลที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า... ขาดราชการเพราะตนเจ็บป่วย และได้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชารับทราบแล้วนั้น ศาลเห็นว่าผู้ฟ้องคดีไม่มีพยานหลักฐานว่าได้แจ้งด้วยวาจาให้ผู้บังคับบัญชาคนใดรับทราบ และไม่มีพยานบุคคลซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชามายืนยันว่าผู้ฟ้องคดีได้แจ้งถึงสาเหตุของการขาดราชการดังกล่าว ประกอบกับผู้ฟ้องคดีบรรจุเข้ารับราชการตำรวจมาหลายปี ย่อมรู้ระเบียบเกี่ยวกับการลาเป็นอย่างดี หากผู้ฟ้องคดีป่วยจริงก็ต้องยื่นใบลาป่วยต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงผู้มีอำนาจอนุญาตก่อนหรือในวันที่ลา เว้นแต่ในกรณีจำเป็นจะเสนอหรือจัดส่งใบลาในวันแรกที่มาปฏิบัติราชการก็ได้ และควรดำเนินการขอใบรับรองจากแพทย์ผู้ทำการรักษามาแสดงต่อผู้บังคับบัญชาว่าตนป่วยจริง

พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงถือเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร อันถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ประเด็นที่สอง การที่ผู้มีอำนาจมีคำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงโดยแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง แต่ไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย เป็นการกระทำที่ขัดด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่มาตรา ๘๗ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดให้ในกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร. จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสืบสวนหรือสอบสวนก็ได้ ซึ่งข้อ ๓ ของกฎ ก.ตร. ว่าด้วยกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดว่าข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ถือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสอบสวนหรือตรวจสอบสวนก็ได้

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร โดยผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนและมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงเพื่อทำการสืบสวนแล้วเห็นว่า การละทิ้งหน้าที่ราชการของผู้ฟ้องคดีไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบ

ของทางราชการ การที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าสาเหตุที่ขาดราชการเนื่องมาจากเจ็บป่วย ถ้าหากเจ็บป่วยจริงผู้ฟ้องคดีซึ่งรับราชการตำรวจมาหลายปี ย่อมรู้ระเบียบเกี่ยวกับการลา และต้องยื่นใบลาป่วยต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบ กรณีจึงถือว่าเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามข้อ ๓ (๒) ของกฎ ก.ตร. ว่าด้วยกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการทางวินัย (ตามมาตรา ๙๐ หรือมาตรา ๙๑) โดยไม่ต้องสอบสวนหรืองดการสอบสวนก็ได้

ดังนั้น ผู้บังคับการตำรวจนครบาลจึงมีอำนาจลงโทษทางวินัยผู้ฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีในประเด็นนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ประเด็นสุดท้าย การที่ผู้บังคับการตำรวจนครบาลมีคำสั่งลงโทษไล่ออกผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ เป็นการใช้อุปินิจที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดกรณีข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลงโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก เมื่อข้อเท็จจริงจากคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดีไม่ไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายติดต่อกันเป็นเวลา ๑๗ วัน และผู้บังคับบัญชามีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ติดตามผู้ฟ้องคดีให้มารายงานชี้แจงกรณีที่ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งได้มีการติดตามผู้ฟ้องคดีมาหลายวันทั้งที่พักและทางโทรศัพท์แต่ก็ไม่สามารถติดตามได้ อันแสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีไม่มีความเอาใจใส่ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาในการดูแลบ้านพักบุคคลสำคัญอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

การที่ผู้บังคับการตำรวจนครบาล (ผู้ถูกฟ้องคดี) ในฐานะผู้มีอำนาจตามมาตรา ๗๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว สั่งลงโทษไล่ออกผู้ฟ้องคดีออกจากราชการหลังจากที่ได้ผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นโดยคณะกรรมการพิจารณากลับกรองการพิจารณาลงโทษของกองบังคับการตำรวจนครบาลตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันแล้ว จึงเป็นการออกคำสั่งภายในขอบเขตอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีและเป็นการใช้อุปินิจโดยชอบด้วยกฎหมาย

ด้วยเหตุผลดังที่ศาลได้วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น **คำสั่งลงโทษไล่ออกผู้ฟ้องคดีออกจากราชการจึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว** พินากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๔๓/๒๕๖๒)

คดีดังกล่าว... นับว่าเป็นอุทาหรณ์แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ราชการที่ตนได้รับมอบหมาย โดยจะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้ กรณีหากมีเหตุผลความจำเป็นหรือเจ็บป่วยไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ได้ จะต้องรายงานผู้บังคับบัญชาให้รับทราบและต้องจัดส่งใบลา รวมถึงใบรับรองแพทย์ตามระเบียบของทางราชการ ทั้งนี้ การขาดราชการติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วันนั้น หากผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการอันถือเป็นความผิดชัดแจ้ง ซึ่งสามารถที่จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนอีกก็ได้ นอกจากนี้ กรณีที่คณะกรรมการสืบสวนได้ส่งบันทึกโดยมีสาระสำคัญตามแบบ สส.๒ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาตามที่อยู่ที่ทำงานและตามภูมิลำเนาในข้อมูลทะเบียนราษฎรเมื่อล่วงพ้น ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการดังกล่าว แม้จะไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำตามนัด ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบเรื่องที่ถูกลงโทษแล้วและไม่ประสงค์ที่จะแก้ข้อกล่าวหา

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการพิจารณาความผิดวินัยอย่างร้ายแรงของข้าราชการกรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน นั้น มีองค์ประกอบในการพิจารณาอยู่ ๓ ประการด้วยกันคือ

(๑) มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

(๒) เป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกัน โดยไม่มาหรือไม่ได้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่องกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน (นับรวมวันหยุดราชการ)

(๓) เป็นการกระทำโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีประกอบกับพฤติการณ์ของการละทิ้งหน้าที่ราชการว่ามีสาเหตุอย่างไร มีเหตุผลความจำเป็นถึงขนาดที่จะต้องกระทำความผิดหรือไม่ หรือมีเจตนาฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการหรือไม่

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการทางวินัยเพื่อพิจารณาลงโทษข้าราชการที่กระทำผิด อาจมิใช่มาตรการเดียวที่จะป้องกันไม่ให้ข้าราชการกระทำความผิดทางวินัย ซึ่งความไม่เข้าใจในกฎหมายและระเบียบอย่างแท้จริง หรือไม่ตระหนักรู้ถึงความรุนแรงของโทษที่จะได้รับทก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการกระทำความผิดได้ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจึงนับว่าเป็นประโยชน์ในการป้องกันการกระทำความผิดได้ส่วนหนึ่งด้วย แล้วพบกันใหม่โอกาสหน้าค่ะ

(ปรึกษาคดีปกครองได้ที่ สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕)
